

La Torrota

Vacarisses

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Prop de Vacarisses (al nord-oest)
Emplaçament 150 m de pista que surt del c. del Serrat en direcció oest i després corriol que s'enfila pel sud.

Coordenades:

Latitud: 41.60999
Longitud: 1.90778
UTM Est (X): 408994
UTM Nord (Y): 4607051

Classificació

Número de fitxa 08291 - 22
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Romànic
Segle X- XI
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Recentment restaurada
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Defensa
Observacions protecció: BCIN Monument històric // 1699 / R-I-51-5752 // Decret 22/04/1949
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari sí APA: 1904, CC.AA. 12261
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 000500100DG00F

Descripció

Torre de guaita o antic castell situat al cim d'un turó que controla els plans a l'oest de Vacarisses, fins a la serra de l'Hospici i la serra de Cul de Portadora. Es tracta d'una torre de planta cilíndrica, molt ben conservada, que es pot datar, per l'aparell constructiu, entorn els segles X i XI. El seu diàmetre interior és de 275 cm, i l'exterior de 525 cm. Les parets tenen un gruix de 125 cm al pis inferior i van decreixent a la part superior. L'accés original es trobava a la cara sud, al segon pis de la torre, aproximadament a 7 m d'alçada. Aquesta obertura estava formada per una porta adovellada i una llinda interior formada per una biga de fusta. La torre té una alçada d'uns 12 m, i a la capçalera, que s'ha esfondrat lleugerament, ha estat reforçada amb un tram de formigó. Tant el parament interior com l'exterior és format per blocs de pedra lleugerament escairats i disposats en filades més o menys regulars, amb farciment de pedres de diferents mides barrejades amb morter. Ambdós paraments conserven els forats on es recolzaven les bigues a l'hora d'aixecar la construcció. A l'exterior de la torre, per la part oest, es conserven restes d'un mur que formava una estructura rectangular.

Observacions:

Situada dins el Parc natural de Sant Llorenç i l'Obac. Té un dels plafons interpretatius del parc. Passa per aquest indret el sender de curt recorregut SL-C51, senyalitzat amb pintura blanca i verda.

Història

Fins fa poc no es coneixien notícies medievals d'aquesta torre. Alguns autors sospitaven, per la seva situació i bona construcció, que podria ser el castell de Vacarisses, esmentat els segles X i XI, el qual més tard s'hauria traslladat a l'actual emplaçament, al costat de l'església. Altres autors, com ara A. FLOTATS (1979:19), seguint a A. Pladevall, opinaven en canvi que el castell primitiu ja tenia el mateix emplaçament que l'actual. L'excavació realitzada al castell de Vacarisses no ha proporcionat una solució concloent sobre aquesta qüestió. Tanmateix, arran d'un article recent en el qual Joan Valls i Pueyo analitza la documentació de l'acte de possessió del castell de Vacarisses per part de Joan Desfar l'any 1362 (VALLS i PUEYO: 2004) sembla del tot probable que la Torrota era el primitiu castell. Segons aquest document, els presents es van desplaçar a la torre: "ad quandam turrin seu fortitudinem que est in termino dicti castri de Vaccariçes que turris vulgariter nominatur castrum vetus". El document diu que calia pujar per una escala per accedir fins al portal de la torre, on Joan Desfar va prendre'n possessió. Així doncs, s'anomenava "castell vell" per contraposició al nou: una casa o "hospicium" que estava situat al puig al costat de la sagrera. El castell de Vacarisses és documentat per primera vegada l'any 1001. Cal situar-lo en el marc de la fortificació de la marca del Llobregat endegada per Guifré el Pelós i els seus fills a partir de finals del segle IX, un cop consolidat el domini sobre les terres d'Osona i el Bages. Es tractaria, per tant, d'una fundació comtal, com tantes d'altres de la zona, que van servir per organitzar la repoblació dels nous territoris. Els comtes de Barcelona van conservar la senyoria superior del castell de Vacarisses, mentre que el domini directe estava en mans dels seus veguers o vicaris. Guillem de Montcada (anomenat en un principi de Vacarisses) aprofità la debilitat de la monarquia per privatitzar els seus feus. Així, el castell de Vacarisses quedarà vinculat als Montcada fins els segle XIV. I els Castellet, feudataris dels primers, n'esdevenen els castlans. A partir de 1310 la situació del castell es torna confusa i sembla que el domini efectiu passa al rei. L'any 1358 Pere el Cerimoniós el ven a Joan Desfar, conseller del rei, tal com hem vist en el document anterior. Amb la

consolidació i del castell nou, vora l'església i la sagrera, el vell devia quedar progressivament abandonat. Al març de 1999 s'hi realitzà una intervenció arqueològica consistent en el buidatge del reompliment de terra que quedava a l'interior. Es va recuperar material format per fragments de ceràmica grollera de cocció reductora i altre material més modern. També es va documentar una banquetta de fonamentació de morter. En la mateixa intervenció es va procedir a la neteja superficial d'una sèrie de murs visibles a l'exterior i que formaven una estructura rectangular situada a la part oest de la torre. Pel que fa a la datació de les restes existents, Antoni BORFO (1991) a la "Catalunya romànica", situa aquesta torre entorn dels segles X i XI.

Bibliografia

AA.DD. (1991). "Castell de Vacarisses". Els castells catalans, vol. II, Barcelona, Dalmau Editors, p. 161-166
AA.DD. Estudi històric i arqueològic del castell de Vacarisses. Arqueociència / Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. BORFO, Antoni; PIQUER, Esperança; PLADEVALL, Antoni (1991). "La torrota de Vacarisses, la torrota de l'Obac, Mas de l'Obac Vell". Catalunya Romànica, vol. XVIII (Vallès occidental i Vallès Oriental), Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona, p. 276
FLOTATS, Antoni (1979). Vacarisses, assaig històric d'un poble, p. 19-21, 58
VALLS i PUEYO (2004). "La Torrota o castell Vell de Vacarisses", Balcó de Montserrat, núm. 432 (agost)

